

Raadsvoorstel

Onderwerp

Erfgoeddeal project DUMO

Begrotingswijziging

n.v.t.

Portefeuillehouder

J.W.E. Klomps

Organisatie onderdeel

Economie en duurzaamheid

E-mail opsteller

valesca.van.den.bergh@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

0346254411

Registratie nummer

Z/20/200007-VB/20/96788

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

1. Een aanvraag te doen bij de erfgoeddeal voor een decentralisatie uitkering voor het project DUMO (verduurzaming monumenten).
2. Vooruitlopend op de vaststelling van de portefeuilleroutekaart € 300.000,- aan middelen vrij te geven uit het gemeentelijk investeringsplan voor verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed ten behoeve van de verduurzaming van Boom en Bosch en Goudestein.

Samenvatting

Stichtse Vecht wil toe naar minder energieverbruik en wil de energie zoveel mogelijk duurzaam opwekken. De gebouwde omgeving zal hier een belangrijke bijdrage aan moeten leveren, waaronder ook het monumentenbestand. Voor Stichtse Vecht willen we met het project DUMO een aanpak ontwikkelen om verduurzaming van monumenten te bevorderen. Hiervoor willen we een aanvraag doen bij de erfgoeddeal voor een decentralisatie uitkering. In de bijlagen is een toelichting opgenomen van het project DUMO.

In de aanvraag maken we pilots van het verduurzamen van een aantal monumenten die de gemeente in eigendom heeft en in haar kernvoorraad wil houden. Het gaat om Goudestein en Boom en Bosch. De middelen die we investeren in de verduurzaming van deze gebouwen zullen in de erfgoeddeal als matchingsgeld worden ingezet. Het gaat om € 300.000,-.

Concreet krijgen we via de erfgoeddeal geen middelen voor het verduurzamen van de gebouwen zelf. De meerwaarde van deze deal voor Stichtse Vecht is dat we een goed afgestemd proces ontwikkelen voor het verduurzamen van monumenten, dat we kennis en expertise ontwikkelen en dat we ontzorgd en ondersteund worden bij de verduurzaming van Goudestein en Boom en Bosch. Hier staat tegenover dat we ook daadwerkelijk aan de slag moeten met het verduurzamen van deze panden, wat prioriteit moet krijgen bij de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed.

Bijlagen

1. Toelichting project DUMO

Doel en beoogd maatschappelijk effect

We staan voor een grote uitdaging en dat is de energietransitie. De verdere opwarming van de aarde kan worden beperkt door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen (met name de CO₂). Dat vraagt om een ingrijpende verandering in onze energievoorziening, waarbij we het energieverbruik verminderen en energie opwekken met duurzame bronnen. De gebouwde omgeving moet hier een belangrijke bijdrage aan leveren. We moeten allemaal aan de slag met het verduurzamen van onze woningen en ook onze monumenten moeten duurzamer.

Een gemeente als Stichtse Vecht staat voor een belangrijke opgave. De gemeente kent veel cultureel erfgoed, waaronder een groot monumentenbestand. Het cultureel erfgoed zal onderdeel moeten gaan uitmaken van de energietransitie om de klimaatdoelen te behalen. Hier komt nog bij dat ook onze historische gebouwen met de eisen van deze tijd mee moeten ten aanzien van comfort, gasloos en opwekking van energie. Dit om te voorkomen dat de gebruikswaarde daalt. Met het project **Duurzame Monumenten (DUMO)** willen we een aanpak ontwikkelen om verduurzaming van monumenten te bevorderen. We doen een aanvraag bij de erfgoeddeal, zodat we een serieuze betekenis kunnen geven aan de verduurzamingsopgave bij monumenten. Het model wordt breed toepasbaar, om ook als voorbeeld te kunnen dienen voor andere gemeenten.

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

Beleidsplan Stichtse Vecht op weg naar nieuwe energie

Het nieuwe beleidsplan Stichtse Vecht op weg naar nieuwe energie ligt ter vaststelling voor aan uw gemeenteraad op 15 december 2020. In het beleidsplan zetten we de route uit om 'nieuwe energie' voor Stichtse Vecht te bereiken. Het betekent dat we toe willen naar minder energieverbruik en dat we die energie zoveel mogelijk duurzaam opwekken. Dit geldt voor een belangrijk deel voor de gebouwde omgeving, waar ook onze monumenten toe behoren, zie ook de pijler wonen in het beleidsplan.

Erfgoeddeal

Vanuit het regeerakkoord is € 20 mln. voor de periode 2019 t/m 2022 beschikbaar voor de erfgoeddeal. Voor gemeenten en provincies is het mogelijk om projecten in te dienen. Het gaat om projecten waarin erfgoed wordt ingezet bij ruimtelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, de energietransitie, stedelijke groei of krimp. Het moet gaan om projecten van boven de € 500.000,- en er is financiële matching vereist. Twee keer per jaar is er de mogelijkheid om projecten in te dienen. De aanvraag voor het DUMO project voor Stichtse Vecht willen wij in januari 2021 indienen.

Routekaart Verduurzaming Monumenten

Met het DUMO project leveren we een bijdrage aan de Routekaart Verduurzaming Monumenten, welke is opgesteld door 24 organisaties uit de monumentensector. De Routekaart bevat de gezamenlijke strategie van alle betrokken organisaties om te komen tot verduurzaming van monumenten en daarmee tot de nodige CO₂-reductie, gerelateerd aan het Klimaatakkoord van Parijs. Het verduurzamen van de monumenten staat centraal, maar zeker zo belangrijk is het behoud van de monumentale waarden en het in gebruik houden van monumenten.

Argumenten

- *We maken de energietransitie erfgoedinclusief*

We ontwikkelen een gemeentebreed model (A-Z model), waarbij we eigenaren van het begin tot het einde kunnen begeleiden in het verduurzamen van hun monument. Het doel is om in de toekomst (vergunningen) procedures voor het verduurzamen van monumenten soepel te laten verlopen en meer eigenaren over de streep te trekken om de stap naar verduurzaming te nemen. We ontvangen middelen uit de erfgoeddeal, waarmee het mogelijk wordt om het project

- op te schalen en ook een voorbeeldfunctie te vervullen. Zo zullen we gaan bijdragen aan de leeromgeving van de erfgoeddeal.
- *We geven uitvoering aan het Collegewerkprogramma en het beleidsplan 'Stichtse Vecht op weg naar nieuwe energie'.*
Stichtse Vecht staat voor een grote uitdaging. Zij wil toe naar minder energieverbruik en wil die energie zoveel mogelijk duurzaam opwekken. De gebouwde omgeving moet aan deze opgave een belangrijke bijdrage leveren om de klimaatdoelen te kunnen behalen, waaronder ook het monumentenbestand. Met de implementatie van het model bevorderen we de verduurzaming van monumenten - met behoud van waarden.
  - *We liften mee op de publiciteit van de erfgoeddeal*
  - *Ontwikkeling voorbeeldprojecten*
Concreet worden met dit project meerdere monumenten verduurzaamd in onze gemeente. Dit zijn mooie voorbeeldprojecten, waarmee we onze kennis kunnen delen in de samenleving.
  - *Kans voor matching uit verduurzaming gemeentelijk vastgoed (win-win situatie).*
In de vastgoednota is opgenomen dat we de gemeentelijke vastgoedportefeuille (de kernvoorraad) willen transformeren tot een kwalitatief hoogwaardige, duurzame portefeuille. Dit geldt ook voor de gebouwen Goudestein en Boom en Bosch welke tot de kernvoorraad behoren. De verduurzaming van deze monumenten sluit aan bij de op 24 november 2020 door het college vastgestelde visie verduurzaming gemeentelijke gebouwen. De investering in de gebouwen zetten we in als matchingsgeld voor de erfgoeddeal.
  - *Ontwikkeling kennis en expertise verduurzaming gemeentelijk vastgoed*
De winst voor onze gebouwen zit in het feit dat kennis vanuit erfgoed wordt ingebracht, zodat we bij de verduurzaming de juiste keuzes kunnen maken, waarbij verduurzaming en de cultuurhistorische elementen elkaar niet in de weg zitten. Via het erfgoeddealproject wordt een ontwikkelteam ingericht die de verduurzaming van de pilotprojecten zal begeleiden. Wij maken onderdeel uit van het ontwikkelteam. Het ontwikkelteam kan hobbels wegnemen in het proces. Ook doen we zelf kennis en ervaring op om in te brengen bij verduurzaming van gebouwen en in relatie tot erfgoed.

Kanttekeningen

- *Matchingsgeld is gebaseerd op conceptrapporten voor verduurzaming van Goudestein en Boom en Bosch*
De erfgoeddeal loopt voor op de nog op te stellen portefeuilleroutekaart voor verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed. De rapporten (energiescans) voor Goudestein en Boom en Bosch, opgesteld in het kader van het uitvoeringsplan verduurzaming gemeentelijk vastgoed, zijn in *concept* gereed. Ze geven inzicht in de technische en financiële mogelijkheden van de verduurzaming van deze gebouwen. De financiële inschattingen zijn mede de basis voor de hoogte van het voorgestelde matchingsbedrag. Het betreft niet het exacte bedrag wat we gaan uitgeven aan de verduurzaming, want dit gaan we in het erfgoeddeal traject met elkaar onderzoeken.
- *De erfgoeddeal loopt voor op het op te stellen Plan van aanpak voor Boom en Bosch.*
De toekomstplannen qua gebruik van Boom en Bosch zijn nog niet bekend. Bij de erfgoeddeal gaan we met elkaar een traject aan om de verduurzaming te realiseren. Parallel hieraan is het verstandig om ook te werken aan de planontwikkeling van de panden (het beter exploiteren), zodat we geen dingen doen qua verduurzaming die uiteindelijk niet nodig/handig blijken te zijn qua gebruik. We zullen in dit traject een goede planning moeten maken hoe we tot realisatie kunnen komen. De planontwikkeling (het beter exploiteren) staat overigens al in de planning maar is nog niet opgepakt, omdat er andere prioriteiten waren. In het kader van de erfgoeddeal moet dit project daarom nu echt prioriteit gaan krijgen. Het plan van aanpak verloopt via het college en zal gedurende de uitvoering van het erfgoeddealproject opgesteld worden.
- *Voor de pilots zijn we afhankelijk van de bereidwilligheid van eigenaren.*

We moeten eigenaren vinden die mee willen doen aan de pilots. In coronatijd kan dit extra lastig zijn, omdat mensen voorzichtiger zijn met het doen van investeringen. Ook verwachten we commitment en aansluiting bij onze planning gedurende het gehele traject wat veel vraagt van eigenaren. De looptijd van de verbouwing voor uitvoering van de maatregelen moet kort zijn. Om het aantrekkelijk te maken wordt een groot gedeelte van de kosten voor verduurzaming vergoed en worden eigenaren ontzorgd. Richting de erfgoeddeal bouwen we flexibiliteit in als het gaat om het aantal uit te voeren pilots. Hiermee kunnen we maatwerk leveren richting eigenaren ten aanzien van doorlooptijd en de financiering van maatregelen.

- *We doen nu een voorinvestering qua inspanning en tijd om de erfgoeddeal binnen te halen. We hebben geen zekerheid over goedkeuring van het project door het programmabureau.*
- *Het project vraagt ambtelijke capaciteit.*

De benodigde capaciteit voor het ontwikkelteam wordt deels ingehuurd. Echter wij moeten het traject ook begeleiden en het ontwikkelteam bemensen. Hier zal capaciteit voor vrij worden gemaakt. Overigens investeren we hiermee in het soepel later verlopen van processen, wat tot tijdsbesparing leidt in de toekomst en we verrijken de organisatie met kennis en deskundigheid.

Communicatie

De communicatie over het project DUMO zal worden gestart nadat de aanvraag is goedgekeurd. Dan hebben we een voorbeeldfunctie te vervullen, waaraan een communicatietraject wordt gekoppeld. We liften bovendien mee op de publiciteit uit de erfgoeddeal.

Financiën, risico's en indicatoren

We stellen voor om een aanvraag te doen bij de Erfgoeddeal voor het project DUMO Stichtse Vecht. De middelen worden uitgekeerd via een decentralisatie uitkering. Als de aanvraag voor een decentralisatie uitkering worden toegekend wordt deze opgenomen in de eerstvolgende Gemeentefondscirculaire. Om middelen uit de Erfgoeddeal te krijgen wordt een matching gevraagd van 50% van andere partijen.

In onderstaande tabel is de begroting voor de Erfgoeddeal opgenomen. De genoemde bedragen zijn exclusief compensabele btw.

Begroting Project DUMO Stichtse Vecht			
INKOMSTEN		UITGAVEN	
Omschrijving	bedrag	Omschrijving	bedrag
1 Financiële bijdrage Stichtse Vecht	€ 30.000	1 Ontwikkelteam (projectleider, ondersteuning, inhuur deskundigheid en leden ontwikkelteam)	€ 110.000
2 Bijdrage pilot Stichtse Vecht (buitenplaats)	€ 300.000	2 Communicatie en informatie filmpjes/vlogs, artikelen schrijven, advisering voorlichtingsmateriaal, kennisdatabank Kennisplatform & netwerk	€ 70.000
3 Eigen bijdrage particulieren, woonhuizen (3 tot 6 stuks) (inclusief subsidies)	€ 150.000	Ontwikkelen loket/aanspreekpunt	
4 Financiële bijdrage Mooisticht	€ 10.000		
5 Financiële bijdrage Monumentenwacht Utrecht	€ 10.000	3 Leer en ontwikkeltraject NCE en Hogeschool Utrecht	€ 20.000
6 Bijdrage Erfgoeddeal	€ 500.000	4 Pilots (3 tot 6 pilotprojecten) onderzoeken en rapportage (o.a. DuMo scans)	€ 50.000
		uitvoering pilots	€ 370.000
		uitvoering pilot Stichtse Vecht (buitenplaats)	€ 300.000
		Begeleiding + toezicht	€ 20.000
		Nazorg/monitoring + aanspreekpunt (5 jaar)	€ 10.000
		Onvoorzien	€ 50.000
Totaal	€ 1.000.000		€ 1.000.000

* opgemerkt wordt dat dit een globale begroting is die dient als basis voor de aanvraag bij de erfgoeddeal. Mogelijk kunnen hier nog (ondergeschikte) wijzigingen in optreden.

Toelichting bij de begroting:

We vragen € 500.000 aan uit de Erfgoeddeal. De matching wordt als volgt verkregen:

- Uit de reguliere budgetten wordt een financiële bijdrage geleverd verspreid over twee jaar. De middelen maken wij incidenteel vrij uit de budgetten voor erfgoedbeleid en duurzaamheid. Dit is de benodigde matching voor de deal. De middelen (€ 30.000,-) wordt weer geïnvesteerd in de posten die aan de uitgaven kant op de begroting staan. Hier kunnen we bijvoorbeeld externe deskundigheid (ODRU) van inhuren of een projectleider. Indirect zien we deze geïnvesteerde middelen dus weer terug in concrete baten voor dit project en de organisatie.
- De grootste bijdrage, € 300.000, vanuit de gemeente bestaat uit de verduurzaming van de monumenten die de gemeente in eigendom heeft en in onze kernvoorraad blijven (Boom en Bosch en Goudestein).
- Er wordt een eigen bijdrage gevraagd van particulieren die in dit project een pilot uitvoeren (in totaal € 150.000).
- De samenwerkende partijen Mooisticht en de Monumentenwacht leveren een financiële bijdrage van ieder € 10.000,-.

Als onderdeel van de matching vragen wij de raad € 300.000 vrij te geven van de investering voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed ten behoeve van de verduurzaming van Boom en Bosch en Goudestein. Tijdens de behandeling van de begroting 2020 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen waarin van de gevraagde investering van € 2,4 mln. ter voorbereiding op de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen € 240.000 beschikbaar is gesteld. Deze middelen worden ingezet voor het opstellen van een portefeuilleroutekaart. Het restant van de investering (€ 2,16 mln.) mag pas worden besteed nadat de raad de portefeuilleroutekaart heeft vastgesteld.

In de erfgoeddeal gaan we een leertraject aan door middel van onderzoek en realisatie. Welk bedrag exact voor de uitvoering van de maatregelen nodig is onderzoeken we in project DUMO Stichtse Vecht. Indien blijkt dat we minder besteden zullen de vrijgegeven middelen worden ingezet voor de verduurzaming van het andere gemeentelijke vastgoed.

Risico's

- De nu voorliggende aanvraag tot vrijgave van € 300.000 loopt vooruit op de gemeenteraadsbehandeling van de onderbouwing van de duurzaamheidsinvesteringen in gemeentelijke gebouwen. In totaal was deze eerste tranche € 2,4 mln.
- Gevraagd zal worden om vóór 25 januari 2021 een bestuurlijke intentieverklaring te laten tekenen door de portefeuillehouder. Hiermee wordt ook vooruitgelopen op het raadsbesluit van 26 januari 2021 over onder andere de vrijgave van € 300.000 van de investering voor de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen.
- In verband met de Coronabeperkingen en eventuele terughoudendheid van eigenaren om te investeren is het mogelijk lastig om eigenaren te vinden die mee willen doen als pilot. Indien dat het geval is zullen we in overleg moeten treden met het programmabureau van de erfgoeddeal om te kijken hoe we dit oplossen, bijvoorbeeld door minder pilotprojecten uit te voeren.
- Op korte termijn zal er iemand ingezet moeten worden vanuit team RO (vastgoed) om uitvoering te kunnen geven aan de planontwikkeling voor Goudestein en Boom en Bosch. Anders lopen we het risico dat we de pilot niet in 2021/2022 kunnen realiseren.

15 december 2020

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

Gemeentesecretaris
drs. F.J. Halsema

Burgemeester
drs. A.J.H.T.H. Reinders